

A szürke ember

Hangos mese

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_szurke_ember)

Volt egyszer egy király s egy királyné, s volt a király országában egy öregember s egy öregasszony. Szörnyű gazdag volt a király: annyi állatja volt, amennyi a világon egyetlenegy királynak sem. Hát még egyéb mindenféle gazdagsága: azt ki tudná megmondani?

A királynak csak egyetlenegy gyermeke volt: egy leány. Ez külön házban lakott az ő szolgálóival, gyönyörű szép pompás palotában.

Az öregember: hát az bizony igen szegény ember volt. Gyermeke nem volt, a feleségével

éldegélt nagy szegényen. Egy tehenecske volt minden gazdagságuk.

Egyszer az öregember elment a templomba s hát a pap éppen a bőkezűségről, az adakozásról prédikált, de milyen szépen prédikált! Mikor aztán hazament az öregember, kérdezte tőle a felesége:

– Hát mit prédikált a tiszteletes úr? Mi jót jegyeztél meg belőle?

Jókedve volt az öregembernek, mondta a feleségének:

– Hát bizony, feleség, ma igen szép prédikációt mondott a tiszteletes úr. Azt mondotta, hogy aki valakinek ad valamit, az ezerszeresen fizetődik vissza.

Az asszony gondolta magában, hogy ez nem egészen úgy lehetett, ahogy az ura mondja, bizonyosan rosszul értette a papot. De az öregember megmaradott erősen amellett, hogy aki valakinek ad valamit, az ezerszeresen fizetődik vissza.

Ezen aztán elkezdettek vitázni, veszekedni. Jó óráig vitáztak, veszekedtek, de egyik sem tudta meggyőzni a másikat. Másnap aztán mit gondolt, mit nem az öregember, összecsdített egy csomó napszámosembert, hogy építsenek neki egy istállót, még pedig ezer tehenre valót. Hej, megmérgeződött az asszony:

– Talán bizony megbolondult kend? Mit akar?

De beszélhetett akármit, az öregember nem törődött vele: építették a rengeteg nagy istállót.

Mikor aztán az istálló készen volt, akkor kezdett gondolkodni az öreg, hogy vajon kinek adja a tehenét. Gondolt ide, gondolt oda; végigjáratta az elméjét ezen az emberen, meg azon az emberen is, de olyant nem tudott, aki neki egy tehenért ezer tehenet adhatna,

hacsak a király nem. Mert annak volt rengeteg sok tehene; nem ezer, de sokkal több. Végre is azt határozta, hogy elmegy a paphoz. Még egyszer megkérdezi tőle: mit is prédikált ő? Kihajtotta a tehenét az istállóból s elindult vele, ment egyenesen a paphoz s mit gondolt, mit nem: elég az, hogy azt határozta: a papnak ajándékozza a tehenet.

Bemegy a paphoz, mondja, hogy miben jár, mit akar; a pap nagy szemet meresztett, nem tudta elgondolni, hogy mi történhetett az öregemberrel. Végre aztán mégis csak megtudta, hogy miben sántikál az öreg.

– Hiszen a tiszteletes úr prédikálta, hogy aki valakinek valamit ad, ezerannyit kap érte!

A pap megpirongatta az öregembert, újra megmagyarázta a beszédjét s figyelmeztette, hogy máskor aztán jobban vigyázzon ám a prédikációra.

– Mosd pedig eredj haza, öregember, s kösd be a tehenedet az istállóba s ne gondoldj többet olyan bolondságra, hogy egy helyett ezret kapj!

De az öregember nem ment haza, hanem tovább ment a tehénnel. Ment, mendegélt, maga sem tudta, hogy merre. Amint ment, mendegélt, egyszerre csak szörnyű zivatar kerekedett. Hullott a hó, a jég, az eső. Szegény öregember nem tudott menni sem előre, sem hátra, csak úgy forgott maga körül. Nem látta a tehenét, azt sem tudta, vajon ott van-e mellette, vagy hova lett s búsulni kezdett szörnyen.

– Hej, Istenem, most már elvesztem ezt az egyetlenegy tehenemet is! Még csak a bőre sem marad meg!

Amint így búsult, kesergett magában, s már-már azon is gondolkozott, hogy elveszítse magát: egyszerre csak mellette terem egy ember, akinek nagy zsák volt a hátán.

– Hát te mit csinálsz itt, ebben a szörnyű időben? – kérdezte az ember.

Az öregember elbeszélte, hogy mi történt vele, miért indult el hazulról.

– Tudod, mit, – mondotta az ember – úgyis bizonyos, hogy elveszítetted a tehenedet ebben a cudar itéletidőben: add nekem! Én majd megkeresem valahol s a tehén helyett neked adom ezt a zsákot. Legalább lesz valamid. Csak menj vele haza nyugodtan: ebben a zsákban mindennap találatsz húst annyit, amennyit megehettek.

Gondolta magában az öregember: most már mit csináljon? Jobb a zsák hús, mint a semmi. Elfogadta az ajándékot. Azzal szépen megfordult a zsákkal, az az ember is ment tovább, meg is találta egyszeribe a tehenet s el is tűnt vele.

Hazament az öregember a zsákkal, de szegény elfáradott az úton, alig tudott mozogni. Hej, volt otthon nemulass, amikor elbeszélte a feleségének nagy szomorún, hogy mi történt vele.

– Látod, látod, – mondotta az öregasszony – nem fogadtad meg a tanácsomat! Elindultál bolond fejjel, elvitted a drága szép tehenünket s most hazajöttél egy hitvány zsákkal.

– Ne szidj, feleség, – mondotta az öregember – hiszen a zsákban van hús! Gyujts tüzet s főzz húst: van elég.

Lassankint kiengesztelődött az öregasszony, tüzet gyujtott, a fazekat melléje tette. Kioldották a zsákot, hogy kivegyék belőle a húst s ím, ahogy kioldották, egyszerre csak egy ember ugrott ki a zsákból, aki tetőtől talpig szürke ruhába volt öltözve.

– Ohó! – mondotta a szürke ember – ha már akartok valamit főzni, akkor csak más valamit főzzetek meg, s ne engem!

Hej, de megrökönyödött az öregember s az öregasszony! Alig tudtak szóhoz jutni. De az öregasszony valahogy mégis magához tért s megindult a kereplője:

– Na, látod-e, te bolond, te, mit cselekedtél?! A drága tehenünket elajándékoztad, most már nincs semmink s még a tetejébe idehoztál a zsákban egy embert a nyakunkra! Most már tartsuk ezt is!

Mikor jól kiveszekedte magát az öregasszony, megszólalt a szürke ember is s mondta:

– Ne veszekedjete: ez úgy sem használ semmit! Várjatok csak egy kicsit: kimegyek, keresek valami ennivalót nektek. Majd meglátjátok, hogy nem élek én itt ingyen nálatok.

Azzal kiment, eltűnt s alig egy-két szempillantásra már vissza is tért, hozott magával egy jó kövér juhot.

– Na, itt a juh! – mondotta a szürke ember – öljétek meg, készítsétek el: pompás vacsora lesz.

Hanem az öregember vakarni kezdte a füle tövét, ránézett a feleségére: egyiknek sem tetszett a dolog. Látták, hogy nem igaz úton jutott a szürke ember a juhhoz. Bizonyosan lopta valahonnan. De hát mit csináljanak? Nem volt semmi a háznál, amit egyenek: megölték a juhot, megsütöttek egy darabot a húsból s pompásan megvacsoráztak.

Igy telt el két-három nap. Mikor aztán a juhnak vége volt, a szürke ember újra eltűnt s egy szempillantás múlva, kettő múlva, megint beállított egy juhhal. Ez aztán így tartott napokon át, folyton hordotta a szürke ember a húst. Bezzeg, hogy most kedves vendég lett a szürke ember! Igen megszerették az öregek. Úgy éltek ettől kezdve, mint hal a vízben. Annyi volt a hús, hogy nem is győzték elfogyasztani.

Na, hanem menjünk most egy kicsit a királyi palotába: lássuk, mi van ott.

A király juhásza észrevette, hogy mindennap eltűnik egy juh az ő nyájából. Nem tudta elgondolni, hogy s mint eshetik az. Mikor aztán az ötödik juh is eltűnt, ment egyenesen a királyhoz s elmondta, hogy valaki lopja a juhot, de nem tudja elgondolni, hogy ki.

Bizonyosan valahol a szomszédságba van a tolvaj. A király egyszeribe kiküldötte az embereit: nézzenek utána, van-e a szomszédságban valami idegen ember s ha van, vigyék tüstént az ő színe elé.

Felkutatták az egész szomszédságot a király emberei, de más idegent nem találtak, csak a szürke embert az öregembernél: vitték is hát egyszeribe a király elé. Hej, Istenem! megijedtek az öregemberek. Most már mi lesz velük? Bizonyosan a fejét véteti a király az ő vendégüknek is, meg nekik is. De hát búsulhattak, most már mindegy: a szürke embernek menni kellett a király elé.

Ahogy felért a palotába s a király elé állott, kérdezte a szürke embertől a király:

– Te loptad el az öt juhot?

– Igen, felséges uram, én loptam el, – felelt a szürke ember.

– S miért loptad el? – kérdezte a király.

– Itt a szomszédban lakik két öregember, s nincs, amit egyenek. Neked pedig, felséges királyom, van elég ennivalód, sokkal több, mint amennyire szükséged volna. Hát miért ne loptam volna el a juhokat?! Azoknak szegényeknek szükségük van rá, mert ha én nem lopok nekik, bizony mondom, éhen halnak szegények.

– Jól van, – mondotta a király – hisz ez szép beszéd, amit te beszélsz, hanem úgy tetszik nekem, hogy nagy huncut vagy te. Tudsz te bizonyosan más egyéb mesterséget is!

A szürke ember nem szólt erre semmit.

– Hallod-e, – mondotta a király – holnap reggel a cselédeimet kiküldöm az erdőbe az én ötesztendő ökrömmel. Hogyha el tudod lopni ezt az ökröt, akkor megbocsájtok neked;

de ha nem: felakasztlak.

– Az lehetetlenség! – mondotta a szürke ember. – Hogyan lopjam én el azt az ökröt, mikor bizonyosan őrizni fogják az embereid?

– Az a te dolgod, – mondotta a király – eredj, s ha el nem lopod az ökröt: ismét mondom, hogy felakasztatlak.

Visszament a szürke ember a kunyhóba; fogadták az öregemberek nagy örömmel, de ő úgy tett, mintha erősen szomorú volna. Mondta nekik:

– Adjatok nekem egy kötelet, szükségem lesz rá holnap reggel.

Az öregember mindjárt keresett neki egy régi kötelet, aztán lefeküdtek mind a hárman. Reggel jókor felkelt a szürke ember, felöltözködött, vette a kötelet, nem szólt semmit az öregeknek s ment az erdőbe. Egyenesen odament, ahol gondolta, hogy a király embereinek el kell menniök az ökörral. Itt felmászott egy nagy tölgyfára, mely éppen az út mellett volt. Aztán a kötelet felkötötte a tölgyfának egy ágára, majd meg maga körül csavarta s úgy lógott rajta, mintha felakasztotta volna magát. Mikor aztán a király emberei odaértek az ökörral, észrevették a szürke embert, amint ott lóg a fa ágán s mondták:

– Na, szegény ember, ez bizonyosan felakasztotta magát!

– Úgy látszik, nem merte megvárni, hogy a király akasztassa fel.

– Most már egészen nyugodtak lehetünk, nem lopja el ez az ökröt. – Azzal szépen tovább mentek s többet nem is gondoltak a szegény szürke emberrel.

Hanem amint egy hajításnyira haladtak, a szürke ember hirtelen lekúszott a tölgyfáról,

bevette magát a sűrűségbe, ott nagy hirtelen előreszaladott, megelőzte a pásztorokat, ismét felmászott egy nagy tölgyfára az út szélén, ott is felkötötte magát a kötéltre: úgy lógott a tölgyfa ágán, mint egy akasztott ember.

Odaérnek a király emberei, meglátják a szürke embert s szemük-szájuk elállt a csudálkozástól. Azt hitték, ez valami ördögösség.

– Hát ez mi a csuda? – mondotta az egyik. – A szürke ember volna ez?

– Lehetetlen! – mondotta a másik. – Gyerünk, menjünk vissza, nézzük meg az elsőt.

Azzal szépen vissza is fordultak, ám az ökröt megkötötték egy fához, úgy mentek vissza az első tölgyfához. Hiszen csak ez kellett a szürke embernek, hogy eltávolodjanak: rögtön leugrott a tölgyfáról, eloldotta az ökröt s szépen hazavitte a szállására.

Ahogy hazaért, egyszeribe leütötte az ökröt, megnyúzta, a bőrét lehúzta, aztán a faggyúból csináltatott kis gyertyácskákat. Mikor ezzel is készen voltak, pompás vacsorát csaptak az ökör húsból. Hej, volt jókedv, vidámság az öregember házában!

Közbe a királynak a pásztorai ott voltak az első tölgyfánál, de bezzeg szemük-szájuk koppant, mikor látták, hogy nem látnak semmit. Híre-nyoma sincs a szürke embernek. Aztán visszamentek a másik tölgyfához, nézik, nézik, hát ott sincs a szürke ember. Az ám! még az ökörnek sem volt híre-nyoma sem. Úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Most már tudták a pásztorok, hogy mi történt velük. Becsapta őket a szürke ember. Mentek nagy ijedten haza a királyhoz s jelentették neki az esetet. Na, a király egyszeribe küldött a szürke ember után, az ment is fel a palotába. Szegény öregek búsultak, reszkettek! Most már bizonyosan fejét véteti az ő kedves emberüknek a király! De a szürke embernek most jókedve volt. Ő bezzeg nem félt. Nagybátran a király elé állott.

– Na, elloptad az ökrömet? – kérdezte a király.

– Elloptam, felséges uram, – felelt a szürke ember. – El kellett lopnom, mert kedves az életem.

– Jól van, – mondotta a király – én neked ezt is megbocsájtom, de csak akkor, ha ma éjjel alólam s a királyné alól ellopod az ágylepedőt.

– Hát azt én hogy tehessem, felséges királyom? – mondotta a szürke ember. – Hogy tudok én bejutni a palotába?

– Már az a te dolgod, mondotta a király. – Hogyha nem teszed, amit mondtam, fejedet vétetem.

Visszament a szürke ember az öregekhez, azok fogadták nagy örömmel, mintha csak éppen a temetőből jött volna haza, mert azt hitték, hogy a király már felakasztatta.

Közben este lett, akkor aztán a szürke ember néhány fazekat megtöltött liszttel s kérte az öregasszonyt, hogy főzze meg azt kásának. De jó sűrű kását főzzön. Az öregasszony egyszeribe odatette a tűzhöz a fazekat, bele a lisztet, jó sűrű kását főzött. Azt a kását aztán beleöntötték egy hordócskába, a hordócskát befödtek jól, hogy meg ne hüljön a kása. Erre aztán fogta a szürke ember a hordót s ment egyenesen a király palotájába. Olyan szépen besurrant a kapun, hogy senki észre nem vette. Aztán szépen meghúzódott egy szögletben, várta-várta, amíg bezárják a palota kapuját. Mikor aztán bezárták a palota kapuját s egy lélek sem mozdult az udvaron s a palotában lefeküdt a király is, a királyné is: csöndesen, lábujjhegyen besompolygott a palotába, egyenesen a király s a királyné hálósobájába, ott a kását szépen kiöntötte a király s a királyné közé. Ahogy kiöntötte, nagyhirtelen meghúzódott egy szögletben s várta, hogy mi történik.

Egyszer csak felébred a királyné. Valami melegséget érez. Megböki a királyt s mondja neki:

– Mi ez? Mit csináltál?

– Én? – mondotta a király. – Semmit!

De így s de úgy, szörnyen elkezdettek veszekedni, végre is aztán felugrottak az ágyból mind a ketten nagy haraggal, aztán felszedték a lepedőt s ledobták a földre. Más lepedőt vettek elé, újra lefeküdtek s mikor jól kiveszekedték magukat, elaludtak.

Hiszen csak ez kellett a szürke embernek! Egyszeribe felkapta a földről a ledobott ágylepedőket s azzal uccú neki, szaladt ki a palotából, egyenesen haza. Legalább lesz ezután szép pompás ágylepedője.

Reggel felébred a király s a királyné, körülnéznek a szobában, s hát a lepedőnek híre-nyoma sincsen. Hej, gondolta magában a király, ezt bizonyosan az a tolvaj szürke ember lopta el! – s egyszeribe küldötte egy emberét hozzá: jőjjön azonnal a palotába.

– Jaj, most bizonyosan felakasztanak! – mondotta az öregember, s az öregasszony s keservesen elbúcsúztak tőle. De a szürke ember nem búsult, nagy vígan ment fel a palotába. Az volt az első szava a királynak:

– Na, te tolvaj, úgy-e elloptad az ágylepedőnket!?

– El bíz' én, felséges királyom! – mondotta a szürke ember – mert hát különben felséged felakasztatott volna.

– Na jó, – mondotta a király – hát én megbocsájtom neked ezt is, de csak azzal a feltétellel, hogy ma éjjel a királynét is ellopod, meg engemet is ellopsz. Hogyha ez nem sikerül neked, akkor készülj a halálra. Irgalom nélkül felakasztatlak.

– Hát én azt hogy tehessem? – mondotta a szürke ember.

– Már az a te dolgod, – felelte a király.

Azzal a szürke ember visszament az öregember kunyhájába. Hej, volt öröm! Azt hitték: felakasztatta a király s hát ott áll előttük elevenen.

Közben elmúlt a nap, beesteledett. A szürke ember fogta a nagy, széles karimájú kalapját, átluggatta olyan sűrűn, mint a rostát s mindenik likba tett egy gyertyácskát. Azokat a faggyugyertyácskákat, amelyeket az ökörnek a faggyujából öntöttek. Mikor ezzel készen volt, a kalapot szépen a fejébe nyomta, aztán a hátára vette az ökörnek a bőrét is s ment egyenesen a palotába, ottan is a kápolnába. Ahogy belépett a kápolnába, az ökör bőrét leterítette az oltár előtt, valamennyi gyertyácskát meggyújtotta, aztán meghúzta a harangot. A harangszóra felébredett a király is meg a királyné is, kinéztek az ablakon s íme látják, hogy csak úgy ragyog a kápolna. Száz meg száz gyertya világol benne. Csudálkozott a király meg a királyné; nem tudták, mit gondoljanak.

– Hidd el nekem, – mondotta a királyné – hogy az égből leszállott valamelyik angyal. Követségbe jött hozzánk. Öltözzünk szépen a legszebb ruhánkba, ékesítsük fel magunkat minden drágasággal, úgy menjünk a kápolnába: fogadjuk az Isten angyalát illő tisztelettel s alázattal.

Felöltötték legdrágább, legszebb ruhájukat, úgy mentek a kápolnába. S ahogy beléptek, mondotta az »angyal«:

– Jertek közelebb, egészen az oltár elé, addig nem hallgatlak meg.

Térden csúszva közeledtek az oltárhoz, ott aztán elésorolták nagy szánom-bánommal minden bűnüket s könyörögtek, hogy bocsássa meg bűneik nagy sokaságát.

– A ti bűneiteket csak egy feltétellel bocsájthatom meg, – mondotta az angyal.

– S mi az a feltétel? – kérdezte a király s a királyné.

– Az egyetlen feltétel, hogy térden csúszva idemásszatok erre a bőrre, amely az oltár előtt fekszik, – mondotta az angyal.

– Semmi egyéb? – kiáltott nagy örömmel a király. – Jer, feleség!

Megfogta a kezét s úgy húzta magával az oltár elé. Amint odacsúsztak, a szürke ember hirtelen összefogta a bőrt körülöttük s összekötözte. Hej, csak most vette észre a király, hogy mi történt vele! Elkezdett szörnyen kiabálni. De az angyal, már minthogy a szürke ember, abban a pillanatban mind eloltotta a gyertyákat, összefogta az ökör bőrét, aztán húzni kezdte maga után, ki a templomból s mondta, amint húzta:

– Nem vagyok én angyal, király! A te jó ismerősöd, a szürke ember vagyok én! Na, látod-e, elloptalak téged is, meg a feleségedet is, amint parancsoltad. De megkegyelmezek neked s nem lesz semmi bántódásod, ha teljesíted a kérésemet. Akkor kieresztlek, ha megesküszöl rá, hogy teljesíted.

Mit tehetett a király? Meg kellett ígérjen mindent s meg kellett esküdjön mindenre, amit a szürke ember kívánt tőle. A szürke ember pedig semmi egyebet nem kívánt tőle, csak azt, hogy adja neki a leányát s fele királyságát. Amellett adjon ezer tehenet a szegény öregembernek. Megígérte jó szívvel a király, meg is esküdött rá. Azzal szabadon eresztette a királyt s a királynét a szürke ember, leszaladt az öregekhez s mondotta nagy örömmel, hogy mi történt.

– Lássátok, lássátok, mégis csak igaza volt a papnak! Most egy tehén helyett ezret kaptok!

Hej, volt nagy öröm a háznál! Akkor aztán otthagytá a szürke ember az öregeket, szaladt vissza a palotába. Mikor odaért, már terelgették is az ezer tehenet a szegény ember udvarába, be az istállóba. Mégsem hiába építette az öregember az istállót.

Mikor aztán mind szépen bekötötték a teheneket az istállóba, akkor felment a szürke ember a palotába s ím, már ott is állott a királykisasszony gyönyörű szép ruhában: várta a

szürke embert, hogy megesküdjék vele. Mindjárt megtartották a lakodalmat. A szürke emberé lett az ország fele s mikor a király meghalt, övé lett az egész ország. De szerették is a népek, mert jó ember volt, okos ember is volt, szörnyen bölcs ember volt.

Még ma is él a szürke ember, ha meg nem halt.

- Talán bizony megbolondult kend? Mit akar? De beszélhetett akármit, az öregember nem törődött vele: építették a rengeteg nagy istállót. Mikor aztán az istálló készen volt, akkor kezdett gondolkodni az öreg, hogy vajon kinek adja a tehenét. Gondolt ide, gondolt oda; végigjáratta az elméjét ezen az emberen, meg azon az emberen is, de olyant nem tudott, aki neki egy tehenért ezer tehenet adhatna, hacsak a király nem. Mert annak volt rengeteg sok tehene; nem ezer, de sokkal több. Végre is azt határozta, hogy elmegy a paphoz. Még egyszer megkérdezi tőle: mit is prédikált ő? Kihajtotta a tehenét az istállóból s elindult vele, ment egyenesen a paphoz s mit gondolt, mit nem: elég az, hogy azt határozta: a papnak ajándékozza a tehenet. Bemegy a paphoz, mondja, hogy miben jár, mit akar; a pap nagy szemet meresztett, nem tudta elgondolni, hogy mi történhetett az öregemberrel. Végre aztán mégis csak megtudta, hogy miben sántikál az öreg. - Hiszen a tiszteletes úr prédikálta, hogy aki valakinek valamit ad, ezerannyit kap érte! A pap megpirongatta az öregembert, újra megmagyarázta a beszédjét s figyelmeztette, hogy máskor aztán jobban vigyázzon ám a prédikációra. - Most pedig eredj haza, öregember, s kösd be a tehenedet az istállóba s ne gondoldj többet olyan bolondságra, hogy egy helyett ezret kapj! De az öregember nem ment haza, hanem tovább ment a tehénnel. Ment, mendegélt, maga sem tudta, hogy merre. Amint ment, mendegélt, egyszerre csak szörnyű zivatar kerekedett. Hullott a hó, a jég, az eső. Szegény öregember nem tudott menni sem előre, sem hátra, csak úgy forgott maga körül. Nem látta a tehenét, azt sem tudta, vajon ott van-e mellette, vagy hova lett s búsulni kezdett szörnyen.

- Hej, Istenem, most már elvesztem ezt az egyetlenegy tehenemet is! Még csak a bőre sem marad meg! Amint így búsult, kesergett magában, s már-már azon is gondolkozott, hogy elveszítse magát: egyszerre csak mellette terem egy ember, akinek nagy zsák volt a hátán. - Hát te mit csinálsz itt, ebben a szörnyű időben? - kérdezte az ember. Az öregember elbeszélte, hogy mi történt vele, miért indult el hazulról. - Tudod, mit, - mondotta az ember - úgyszólván bizonyos, hogy elveszítéd a tehenedet ebben a cudar ítéletidőben: add nekem! Én majd megkeresem valahol s a tehén helyett neked adom ezt a zsákot. Legalább lesz valamid. Csak menj vele haza nyugodtan: ebben a zsákban mindennap találsz húst, annyit, amennyit megehettek. Gondolta magában az öregember: most már mit csináljon? Jobb a zsák hús, mint a semmi. Elfogadta az ajándékot. Azzal

szépen megfordult a zsákkal, az az ember is ment tovább, meg is találta egyszeribe a tehenet s el is tűnt vele. Hazament az öregember a zsákkal, de szegény elfáradott az úton, alig tudott mozogni. Hej, volt otthon nemulass, amikor elbeszélte a feleségének nagy szomorún, hogy mi történt vele. - Látod, látod, - mondotta az öregasszony - nem fogadtad meg a tanácsomat! Elindultál bolond fejjel, elvitted a drága szép tehenünket s most hazajöttél egy hitvány zsákkal. - Ne szidj, feleség, - mondotta az öregember - hiszen a zsákban van hús! Gyűjts tüzet s főzz húst: van elég. Lassankint kiengesztelődött az öregasszony, tüzet gyújtott, a fazekat melléje tette. Kioldották a zsákot, hogy kivegyék belőle a húst, s ím, ahogy kioldották, egyszerre csak egy ember ugrott ki a zsákból, aki tetőtől talpig szürke ruhába volt öltözve.

- Ohó! - mondotta a szürke ember - ha már akartok valamit főzni, akkor csak más valamit főzzetek meg, s ne engem! Hej, de megrökönyödött az öregember s az öregasszony! Alig tudtak szóhoz jutni. De az öregasszony valahogy mégis magához tért s megindult a kereplője: - Na, látod-e, te bolond, te, mit cselekedtél?! A drága tehenünket elajándékoztad, most már nincs semmink s még a tetejébe idehoztál a zsákban egy embert a nyakunkra! Most már tartsuk ezt is! Mikor jól kiveszekedte magát az öregasszony, megszólalt a szürke ember is s mondta: - Ne veszekedjete: ez úgy sem használ semmit! Várjatok csak egy kicsit: kimegyek, keresek valami ennivalót nektek. Majd meglátjátok, hogy nem élek én itt ingyen nálatok. Azzal kiment, eltűnt s alig egy-két szempillantásra már vissza is tért, hozott magával egy jó kövér juhot. - Na, itt a juh! - mondotta a szürke ember - öljétek meg, készítsétek el: pompás vacsora lesz. Hanem az öregember vakarni kezdte a füle tövét, ránézett a feleségére: egyiknek sem tetszett a dolog. Látták, hogy nem igaz úton jutott a szürke ember a juhhoz. Bizonyosan lopta valahonnan. De hát mit csináljanak? Nem volt semmi a háznál, amit egyenek: megölték a juhot, megsütöttek egy darabot a húsból s pompásan megvacsoráztak. Így telt el két-három nap. Mikor aztán a juhnak vége volt, a szürke ember újra eltűnt s egy szempillantás múlva, kettő múlva, megint beállított egy juhhal. Ez aztán így tartott napokon át, folyton hordotta a szürke ember a húst. Bezzeg, hogy most kedves vendég lett a szürke ember! Igen megszerették az öregek. Úgy éltek ettől kezdve, mint hal a vízben. Annyi volt a hús, hogy nem is győzték elfogyasztani.

Na, hanem menjünk most egy kicsit a királyi palotába: lássuk, mi van ott. A király juhásza észrevette, hogy mindennap eltűnik egy juh az ő nyájából. Nem tudta elgondolni, hogy s mint eshetik az. Mikor aztán az ötödik juh is eltűnt, ment egyenesen a királyhoz s elmondta, hogy valaki lopja a juhot, de nem tudja elgondolni, hogy ki. Bizonyosan valahol a szomszédságba van a tolvaj. A király egyszeribe kiküldötte az embereit: nézzenek utána, van-e a szomszédságban valami idegen ember, s ha van, vigyék tüstént az ő színe elé. Felkutatták az egész szomszédságot a király emberei, de más idegent nem

találtak, csak a szürke embert az öregembernél: vitték is hát egyszeribe a király elé. Hej, Istenem! megijedtek az öregemberek. Most már mi lesz velük? Bizonyosan a fejét véteti a király az ő vendégüknek is, meg nekik is. De hát búsulhattak, most már mindegy: a szürke embernek menni kellett a király elé. Ahogy felért a palotába s a király elé állott, kérdezte a szürke embertől a király: - Te loptad el az öt juhot? - Igen, felséges uram, én loptam el, - felelt a szürke ember. - S miért loptad el? - kérdezte a király. - Itt a szomszédban lakik két öregember, s nincs, amit egyenek. Neked pedig, felséges királyom, van elég ennivalód, sokkal több, mint amennyire szükséged volna. Hát miért ne loptam volna el a juhokat?! Azoknak szegényeknek szükségük van rá, mert ha én nem lopok nekik, bizony mondom, éhen halnak szegények. - Jól van, - mondotta a király - hisz ez szép beszéd, amit te beszélsz, hanem úgy tetszik nekem, hogy nagy huncut vagy te. Tudsz te bizonyosan más egyéb mesterséget is! A szürke ember nem szólt erre semmit. - Hallod-e, - mondotta a király - holnap reggel a cselédeimet kiküldöm az erdőbe

az én ötesztendő ökrömmel. Hogyha el tudod lopni ezt az ökröt, akkor megbocsájtok neked; de ha nem: felakasztlak. - Az lehetetlenség! - mondotta a szürke ember. - Hogyan lopjam én el azt az ökröt, mikor bizonyosan őrizni fogják az embereid? - Az a te dolgod, - mondotta a király - eredj, s ha el nem lopod az ökröt: ismét mondom, hogy felakasztatlak. Visszament a szürke ember a kunyhóba; fogadták az öregemberek nagy örömmel, de ő úgy tett, mintha erősen szomorú volna. Mondta nekik: - Adjatok nekem egy kötelet, szükségem lesz rá holnap reggel. Az öregember mindjárt keresett neki egy régi kötelet, aztán lefeküdtek mind a hárman. Reggel jókor felkelt a szürke ember, felöltözködött, vette a kötelet, nem szólt semmit az öregeknek s ment az erdőbe. Egyenesen odament, ahol gondolta, hogy a király embereinek el kell menniük az ökrrel. Itt felmászott egy nagy tölgyfára, mely éppen az út mellett volt. Aztán a kötelet felkötötte a tölgyfának egy ágára, majd meg maga körül csavarta s úgy lógott rajta, mintha felakasztotta volna magát. Mikor aztán a király emberei odaértek az ökrrel, észrevették a szürke embert, amint ott lóg a fa ágán s mondták: - Na, szegény ember, ez bizonyosan felakasztotta magát! - Úgy látszik, nem merte megvárni, hogy a király akasztassa fel. - Most már egészen nyugodtak lehetünk, nem lopja el ez az ökröt. - Azzal szépen tovább mentek s többet nem is gondoltak a szegény szürke emberrel. Hanem amint egy hajításnyira haladtak, a szürke ember hirtelen lekúszott a tölgyfáról, bevette magát a sűrűségbe, ott nagy hirtelen előreszaladott, megelőzte a pásztorokat, ismét felmászott egy nagy tölgyfára az út szélén, ott is felkötötte magát a kötéltre: úgy lógott a tölgyfa ágán, mint egy akasztott ember. Odaérnek a király emberei, meglátják a szürke embert s szemük-szájuk elállt a csudálkozástól. Azt hitték, ez valami ördögösség.

- Hát ez mi a csuda? - mondotta az egyik. - A szürke ember volna ez? - Lehetetlen! - mondotta a másik. - Gyerünk, menjünk vissza, nézzük meg az elsőt. Azzal szépen vissza

is fordultak, ám az ökröt megkötötték egy fához, úgy mentek vissza az első tölgyfához. Hiszen csak ez kellett a szürke embernek, hogy eltávolodjanak: rögtön leugrott a tölgyfáról, eloldotta az ökröt s szépen hazavitte a szállására. Ahogy hazaért, egyszeribe leütötte az ökröt, megnyúzta, a bőrét lehúzta, aztán a faggyúból csináltatott kis gyertyácskákat. Mikor ezzel is készen voltak, pompás vacsorát csaptak az ökör húsból. Hej, volt jókedv, vidámság az öregember házában! Közbe a királynak a pásztorai ott voltak az első tölgyfánál, de bezzeg szemük-szájuk koppant, mikor látták, hogy nem látnak semmit. Híre-nyoma sincs a szürke embernek. Aztán visszamentek a másik tölgyfához, nézik, nézik, hát ott sincs a szürke ember. Az ám! még az ökörnek sem volt híre-nyoma sem. Úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Most már tudták a pásztorok, hogy mi történt velük. Becsapta őket a szürke ember. Mentek nagy ijedten haza a királyhoz s jelentették neki az esetet. Na, a király egyszeribe küldött a szürke ember után, az ment is fel a palotába. Szegény öregek búsultak, reszkettek! Most már bizonyosan fejét véteti az ő kedves emberüknek a király! De a szürke embernek most jókedve volt. Ő bezzeg nem félt. Nagy bátran a király elé állott. - Na, elloptad az ökrömet? - kérdezte a király. - Elloptam, felséges uram, - felelt a szürke ember. - El kellett lopnom, mert kedves az életem. - Jól van, - mondotta a király - én neked ezt is megbocsájtom, de csak akkor, ha ma éjjel alólam s a királyné alól ellopod az ágylepedőt.

- Hát azt én hogy tehessem, felséges királyom? - mondotta a szürke ember. - Hogy tudok én bejutni a palotába? - Már az a te dolgod, mondotta a király. - Hogyha nem teszed, amit mondtam, fejedet vétetem. Visszament a szürke ember az öregekhez, azok fogadták nagy örömmel, mintha csak éppen a temetőből jött volna haza, mert azt hitték, hogy a király már felakasztatta. Közben este lett, akkor aztán a szürke ember néhány fazekat megtöltött liszttel s kérte az öregasszonyt, hogy főzze meg azt kásának. De jó sűrű kását főzzön. Az öregasszony egyszeribe odatette a tűzhöz a fazekat, bele a lisztet, jó sűrű kását főzött. Azt a kását aztán beleöntötték egy hordócskába, a hordócskát befödtek jól, hogy meg ne hűljön a kása. Erre aztán fogta a szürke ember a hordót s ment egyenesen a király palotájába. Olyan szépen besurrant a kapun, hogy senki észre nem vette. Aztán szépen meghúzódott egy szögletben, várta-várta, amíg bezárják a palota kapuját. Mikor aztán bezárták a palota kapuját s egy lélek sem mozdult az udvaron s a palotában lefeküdt a király is, a királyné is: csöndesen, lábujjhegyen besompolygott a palotába, egyenesen a király s a királyné hálósobájába, ott a kását szépen kiöntötte a király s a királyné közé. Ahogy kiöntötte, nagy hirtelen meghúzódott egy szögletben s várta, hogy mi történik. Egyszer csak felébred a királyné. Valami melegséget érez. Megböki a királyt s mondja neki: - Mi ez? Mit csináltál? - Én? - mondotta a király. - Semmit! De így s de úgy, szörnyen elkezdettek veszekedni, végre is aztán felugrottak az ágyból mind a ketten nagy haraggal, aztán felszedték a lepedőt s ledobták a földre. Más lepedőt vettek elé, újra lefeküdtek s mikor jól kiveszekedték magukat, elaludtak.

Hiszen csak ez kellett a szürke embernek! Egyszeribe felkapta a földről a ledobott ágylepedőket s azzal uccú neki, szaladt ki a palotából, egyenesen haza. Legalább lesz ezután szép pompás ágylepedője. Reggel felébred a király s a királyné, körülnéznek a szobában, s hát a lepedőnek híre-nyoma sincsen. Hej, gondolta magában a király, ezt bizonyosan az a tolvaj szürke ember lopta el! - s egyszeribe küldötte egy emberét hozzá: jöjjön azonnal a palotába. - Jaj, most bizonyosan felakasztanak! - mondotta az öregember, s az öregasszony s keservesen elbúcsúztak tőle. De a szürke ember nem búsult, nagy vígan ment fel a palotába. Az volt az első szava a királynak: - Na, te tolvaj, úgy-e elloptad az ágylepedőnket!? - El bíz' én, felséges királyom! - mondotta a szürke ember - mert hát különben felséged felakasztatott volna. - Na jó, - mondotta a király - hát én megbocsájtom neked ezt is, de csak azzal a feltétellel, hogy ma éjjel a királynét is ellopod, meg engemet is ellopsz. Hogyha ez nem sikerül neked, akkor készülj a halálra. Irgalom nélkül felakasztatlak. - Hát én azt hogy tehessem? - mondotta a szürke ember. - Már az a te dolgod, - felelte a király. Azzal a szürke ember visszament az öregember kunyhájába. Hej, volt öröm! Azt hitték: felakasztatta a király s hát ott áll előttük elevenen. Közben elmúlt a nap, beesteledett. A szürke ember fogta a nagy, széles karimájú kalapját, átlyuggatta olyan sűrűn, mint a rostát s mindenik likba tett egy gyertyácskát. Azokat a faggyúgyertyácskákat, amelyeket az ökörnek a faggyújából öntöttek. Mikor ezzel készen volt, a kalapot szépen a fejébe nyomta, aztán a hátára vette az ökörnek a bőrét is s ment egyenesen a palotába, ottan is a kápolnába. Ahogy belépett a kápolnába, az ökör bőrét leterítette az oltár előtt,

valamennyi gyertyácskát meggyújtotta, aztán meghúzta a harangot. A harangszóra felébredett a király is meg a királyné is, kinéztek az ablakon s íme látják, hogy csak úgy ragyog a kápolna. Száz meg száz gyertya világol benne. Csudálkozott a király meg a királyné; nem tudták, mit gondoljanak. - Hidd el nekem, - mondotta a királyné - hogy az égből leszállott valamelyik angyal. Követségbe jött hozzánk. Öltözzünk szépen a legszebb ruhánkba, ékesítsük fel magunkat minden drágasággal, úgy menjünk a kápolnába: fogadjuk az Isten angyalát illő tisztelettel, s alázattal. Felöltötték legdrágább, legszebb ruhájukat, úgy mentek a kápolnába. S ahogy beléptek, mondotta az angyal: - Jertek közelebb, egészen az oltár elé, addig nem hallgatlak meg. Térden csúszva közeledtek az oltárhoz, ott aztán elésorolták nagy szánom-bánommal minden bűnüket s könyörögtek, hogy bocsássa meg bűneik nagy sokaságát. - A ti bűneiteket csak egy feltétellel bocsájthatom meg, - mondotta az angyal. - S mi az a feltétel? - kérdezte a király s a királyné. - Az egyetlen feltétel, hogy térden csúszva idemásszatok erre a bőrre, amely az oltár előtt fekszik, - mondotta az angyal. - Semmi egyéb? - kiáltott nagy örömmel a király. - Jer, feleség! Megfogta a kezét s úgy húzta magával az oltár elé. Amint odacsúsztak, a szürke ember hirtelen összefogta a bőrt körülöttük s összekötözte. Hej, csak most vette észre a király, hogy mi történt vele! Elkezdett szörnyen kiabálni. De az

angyal, már minthogy a szürke ember, abban a pillanatban mind eloltotta a gyertyákat, összefogta az ökör bőrét, aztán húzni kezdte maga után, ki a templomból s mondta, amint húzta: - Nem vagyok én angyal, király! A te jó ismerősöd, a szürke ember vagyok én! Na, látod-e, elloptalak téged is, meg a feleségedet is, amint parancsoltad. De

megkegyelmezek neked s nem lesz semmi bántódásod, ha teljesíted a kérésemet. Akkor kieresztlek, ha megesküszöl rá, hogy teljesíted. Mit tehetett a király? Meg kellett ígérjen mindent s meg kellett esküdjön mindenre, amit a szürke ember kívánt tőle. A szürke ember pedig semmi egyebet nem kívánt tőle, csak azt, hogy adja neki a leányát s fele királyságát. Amellett adjon ezer tehenet a szegény öregembernek. Megígérte jó szívvel a király, meg is esküdött rá. Azzal szabadon eresztette a királyt s a királynét a szürke ember, leszaladt az öregekhez s mondotta nagy örömmel, hogy mi történt. - Lássátok, lássátok, mégis csak igaza volt a papnak! Most egy tehén helyett ezret kaptok! Hej, volt nagy öröm a háznál! Akkor aztán otthagya a szürke ember az öregeket, szaladt vissza a palotába. Mikor odaért, már terelgették is az ezer tehenet a szegény ember udvarába, be az istállóba. Mégsem hiába építette az öregember az istállót. Mikor aztán mind szépen bekötötték a teheneket az istállóba, akkor felment a szürke ember a palotába s ím, már ott is állott a királykisasszony gyönyörű szép ruhában: várta a szürke embert, hogy megesküdjék vele. Mindjárt megtartották a lakodalmat. A szürke emberé lett az ország fele s mikor a király meghalt, övé lett az egész ország. De szerették is a népek, mert jó ember volt, okos ember is volt, szörnyen bölcs ember volt. Még ma is él a szürke ember, ha meg nem halt.

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_szurke_ember)